

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR

Exportní strategie České republiky pro období 2006-2010:

Zpráva o průběžném plnění v roce 2008

Exekutivní shrnutí

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR

V souladu s Plánem nelegislativních úkolů vlády ČR na II. pololetí 2008 předkládá Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR Zprávu o průběžném plnění Exportní strategie pro období 2006 – 2010 za rok 2008 (dále jen „Zpráva“).

Zpráva je koncipována ve dvou částech. První obsahuje exekutivní shrnutí aktivit realizovaných na podporu exportu, investic a obchodní politiky.

Druhá část podrobněji hodnotí plnění Exportní strategie pro období 2006 – 2010 (dále jen „Exportní strategie“). Hodnocení je strukturováno podle jednotlivých projektů Exportní strategie směřujících k dosažení specifických cílů, přičemž vždy je uveden popis každého projektu, jeho realizace a další rozvoj.

X

X

X

Export je klíčový pro českou ekonomiku. Patří k faktorům, které rozhodující měrou ovlivňují dynamiku růstu HDP.

ČR je mimořádně otevřenou ekonomikou. Dokládá to podíl vývozu zboží a služeb na HDP, který převyšuje 70 % a je výrazně vyšší než u jiných srovnatelných ekonomik.

Vysoká míra otevřenosti české ekonomiky zvyšuje její expozici vůči vývoji v zahraničí. Ten byl v roce 2008 charakterizován turbulencemi na mezinárodních finančních trzích, které postupně přerostly do krize finanční a také ekonomické, charakterizované výrazným zpomalením světové ekonomiky a recesí v řadě zemí, včetně eurozóny, jejíž ekonomický výkon poklesl ve 3. čtvrtletí 2008 0,2 %.

Český vývoz vykazoval tendenci ke zpomalení růstu, přičemž tato tendence byla patrná především v korunovém vyjádření. V EUR a v USD rostl vývoz přibližně stejnými (v případě USD dokonce vyššími) tempy.

Výraznější dopady poklesu vnější poptávky a zpomalení růstu, resp. poklesu ekonomiky hlavních vývozních partnerů se začaly projevovat až ve druhém pololetí 2008 a zejména pak v měsících září a především říjnu. V posledně uvedeném měsíci klesl vývoz proti stejnému měsíci roku 2007 ve všech měnách, nejvíce však v Kč (o 10,7 %), v USD (o 7,6 %) a v EUR (o 1,5 %). V říjnu 2008 skončila obchodní bilance schodkem 4,0 mld. Kč, což představuje meziroční zhoršení o 12,1 % mld. Kč a tudíž největší propad od roku 2004.

Celkově vývoz za prvních 10 měsíců roku 2008 vzrostl o 2,4 % (v Kč), 15,5 % (v EUR) a 28,2 % (v USD). Obchodní bilance skončila přebytkem ve výši 81,7 mld. Kč, což představuje meziroční zlepšení o 3,5 mld. Kč.

Velmi dobré výsledky českých vývozců v mimořádně složitých vnějších podmínkách jsou patrné ze srovnání s ostatními členskými státy EU. Z něj vyplývá, že v prvních osmi měsících roku 2008 (pro které jsou k dispozici kompletní údaje) patřila ČR k zemím EU27 s nejvyššími tempy růstu vývozu (19 % - 3. pořadí spolu se Slovenskem a Polskem za Litvou a Bulharskem). Mezi osmi státy Unie, které vykázaly přebytek v zahraničním obchodě, patřila ČR pátá příčka.

Po celý rok 2008 se mohly české firmy spolehnout na aktivní proexportní politiku státu, která přispívala k růstu jejich konkurenceschopnosti a zvyšovala naději na úspěch v ostré zahraniční konkurenci.

Podpora exportu, investic a aktivní obchodní politiky je jednou z priorit hospodářské politiky vlády. Tato priorita je vyjádřena v programovém cíli vlády, jenž se zaměřuje na vybudování efektivního modelu ekonomické diplomacie jako jednoho ze základních předpokladů české zahraniční politiky.

V tomto kontextu byla i v roce 2008 realizována Exportní strategie a v ní formulovaná vize na prosazení ČR ve světě prostřednictvím obchodu a investic.

Základní cíle Exportní strategie, která je řízena manažerským způsobem, si uchovaly relevanci. V podmínkách prohlubujících se nejistot a zpomalení výkonu světové ekonomiky šlo více než kdy jindy o vytváření více **příležitostí pro podnikatele na zahraničních trzích**.

Za tím účelem se v roce 2008 uskutečnila celá řada **návštěv vysokých ústavních činitelů a členů vlády doprovázených podnikatelskými misemi** Hospodářské komory ČR a Svazu průmyslu a dopravy ČR. V průběhu těchto podnikatelských misí, které v roce 2008 směřovaly do Arménie, Brazílie, Bulharska, Chile, Egypta, Estonska, Francie, Chorvatska, Indie, Izraele, Kanady, Kazachstánu, Kolumbie, Peru, Ruska, Spojených arabských emirátů, Sýrie, Španělska, Turecka, USA, Ukrajiny a Vietnamu byly podepsány, resp. rozpracovány kontrakty v řádu několika desítek miliard Kč.

V průběhu hodnoceného období vstoupily v platnost Dohody o hospodářské spolupráci s Albánií, Indonésií, JAR; Dohody o hospodářské a průmyslové spolupráci s Peru, Argentinou; a dále Rámcová smlouva o spolupráci v energetice a hornictví mezi MPO ČR a Ministerstvem dolů a energetiky Kolumbie. Rovněž byla podepsána Dohoda o hospodářské a průmyslové spolupráci s Brazílií. Připraveny k podpisu jsou Dohody o hospodářské spolupráci s Bosnou a Hercegovinou, Thajskem, Korejskou republikou a Běloruskem. Podepsána byla Dohoda o podpoře a vzájemné ochraně investic s Jemenem a Protokol o změně Dohody o podpoře a vzájemné ochraně investic s Rumunskem, Vietnamem, Chorvatskem, Ukrajinou, Moldavskem, Kambodžou a Sýrií. Dohoda o zamezení dvojího zdanění v oboru daní z příjmu byla podepsána s Etiopií.

Zasedání **mezivládních či jiných smíšených komisí** (s Bulharskem, Čínou, Chorvatskem, Kazachstánem, Mexikem, Ruskem, Slovenskem, Srbskem, Tureckem, Ukrajinou a Vietnamem) bylo využito k prosazování konkrétních podnikatelských záměrů českých firem v uvedených zemích a k odstraňování překážek bránících v přístupu na jejich trhy.

Desítky akcí zaměřených na **propojování (matchmaking) českých a zahraničních subjektů** byly zorganizovány v ČR (např. s firmami z Argentiny, Běloruska, Číny, Francie, Jihoafrické republiky, Maďarska, Malty, Namibie, Palestiny, Ruska, Slovenska, SRN, Tchajwanu, Turecka, Ukrajiny, Velké Británie, USA).

Koncept **působení na klíčových trzích byl realizován prostřednictvím strategií prosazování obchodně-ekonomických zájmů ČR**, které byly vytvořeny pro všech 19 prioritních zemí určených Exportní strategií (Argentina, Brazílie, Bulharsko, Čína, Egypt, Chile, Chorvatsko, Indie, Kanada, Mexiko, Rumunsko, Rusko, Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty, Srbsko, Turecko, Ukrajina, USA a Vietnam). S cílem dále zkvalitnit tento koncept působení na klíčových trzích byl vypracován **návrh metodiky pro aktualizaci prioritních zemí**.

České firmy byly na zahraničních trzích podpořeny i prostřednictvím **oficiálních účastí ČR na mezinárodních výstavách a veletrzích, kterých bylo v roce 2008 realizováno 79 ve 34 zemích, včetně příspěvků asociacím a sdružením**. Ministerstvo průmyslu a obchodu na tyto aktivity jen v roce 2008 vynaložilo celkem 107 mil. Kč. Dalších téměř 70 mil. Kč vynaložilo v této oblasti Ministerstvo zahraničních věcí ČR v rámci projektů na podporu ekonomické diplomacie.

ČR v uplynulém roce usilovala o zlepšení přístupu na zahraniční trhy prostřednictvím probíhajících **jednání o liberalizaci světového obchodu na půdě Světové obchodní organizace v rámci tzv. Rozvojového programu z Doha a jednání EU o vytvoření zón volného obchodu** (s Indií, Koreou, Ukrajinou a dalšími zeměmi, resp. seskupeními zemí).

K vytváření příznivého vnímání ČR jako zajímavého ekonomického partnera bylo aktivně využíváno blížící se **předsednictví ČR v Radě EU**.

V roce 2008 byla zavedena celá řada novinek v oblasti **profesionálních, účinných a na konkrétní potřeby českých firem orientovaných služeb**.

Tyto služby poskytované exportérům a investorům do zahraničí prostřednictvím agentury CzechTrade a jejích zahraničních kanceláří, obchodně-ekonomických úseků zastupitelských úřadů ČR v zahraničí (dále jen „OEÚ ZÚ“), MPO a také ČEB a EGAP, **byly sjednoceny a uceleným způsobem prezentovány v publikaci Export v kostce**, která v roce 2008 vyšla již potřetí (poprvé v roce 2006).

Zlepšila se a zkvalitnila **nabídka individualizovaných služeb poskytovaných agenturou CzechTrade**, která je přizpůsobována potřebám zákaznických skupin a zaměřuje se na zakázky s vyšší přidanou hodnotou.

OEÚ ZÚ se dnes více než v minulosti věnují **konkrétním potřebám českých firem při vstupu na zahraniční trhy**. Předpokládá se, že po finálním projednání s MZV by systém placených zakázek OEÚ ZÚ měl začít fungovat počátkem roku 2009.

Díky realizaci příslušného projektu v rámci Exportní strategie se zvýšila informovanost podnikatelské veřejnosti o **sektoru služeb a možnostech jejich exportu** do jednotlivých zemí. Soustavná pozornost byla věnována liberalizaci služeb na vnitřním trhu EU, která je v současné době realizována především implementací směrnice o službách.

V roce 2008 byl dokončen projekt **sloučení služeb zahraničních kanceláří CzechTrade a CzechInvest**, jehož cílem je zkvalitnit těmito agenturami poskytované služby. V závěru téhož roku byl zahájen další proces, který umožní **spojení obou organizací i v ústředí s cílem podpořit synergie**, které existují v oblasti podpory exportu a investic.

Své služby nadále poskytovala **Zelená linka pro export a portál Businessinfo.cz**, na které se mohou podnikatelské subjekty obracet s požadavky a otázkami, resp. kde obdrží potřebné informace o podmínkách pro vstup a podnikání na zahraničních trzích a aktualizované informace o obchodních a investičních příležitostech. Pracovníci Zelené linky za dva roky její existence zodpověděli téměř 5 tisíc dotazů. Businessinfo.cz je jedním z nejnavštěvovanějších portálů státní správy. **Prostřednictvím Zelené linky je zároveň ověřována spokojenost firem se státem poskytovanými službami.**

V uplynulém roce se dále zlepšila **spolupráce státní správy s podnikatelskou veřejností** ve všech zásadních otázkách týkajících se tvorby a provádění politiky v oblasti podpory exportu, investic a obchodní politiky. V červnu 2008 zahájila svou činnost **Česká rada pro obchod a investice** (dále jen „ČROI“), o jejímž založení jako stálého poradního a koordinačního orgánu v uvedených otázkách rozhodl ministr průmyslu a obchodu po dohodě s ministrem zahraničních věcí. ČROI prokázala za 7 měsíců činnosti svou schopnost být účinným nástrojem pro zkvalitňování výkonu státní správy.

Za mimořádně důležité je nutné považovat, že při vstupu na zahraniční trhy se české firmy mohou spolehnout také na **úvěrování a pojišťování vývozu se státní účastí poskytované prostřednictvím ČEB a EGAP** a také na kvalitní produkty poskytované komerčními bankami.

Výkony ČEB vyjádřené objemem nově podepsaných smluv se v letech 2005 až 2007 pohybovaly na úrovni 19 až 20 mld. Kč ročně.

Pro rok 2008 se očekává obdobný výsledek. V ukazateli stavu úvěrů, tj. celkového objemu bankou zapůjčených finančních prostředků k danému datu, který dobře vyjadřuje míru podpory českému exportu, bylo dosaženo v roce 2006 částky 18 mld. Kč, v roce 2007 hodnoty 24 mld. Kč. **Pro rok 2008 ČEB předpokládá ke konci roku stav úvěrů ve výši těsně nad 28 mld. Kč.**

V roce 2007 se objem pojištěných úvěrů, záruk a investic u **EGAP** dosáhl 50 mld. Kč, z toho téměř dvě třetiny byly rozsáhlé projekty (každý v hodnotě více než 1 mld. Kč). Investice do zahraničí se na celkovém objemu podílely cca 25 % a zaznamenaly meziroční nárůst absolutního objemu na čtyřnásobek. **Ve srovnání s rekordními výsledky roku 2007 se pro 2008 očekává určitý pokles nově pojištěných úvěrů, investic a záruk na cca 40 mld. Kč.**

V podmínkách zhoršujícího se přístupu ke zdrojům pro vývoz bylo připraveno opatření směřující ke **zvýšení kapitálové síly ČEB a pojistné kapacity EGAP** v roce 2009.

S cílem zvýšit zapojení komerčních bank do systému financování a pojišťování vývozu a zlepšit celkovou obslužnost českého vývozu bylo v závěru roku 2008 přijato principiální rozhodnutí o rozšíření dosavadních forem podpory o tzv. **systém vyrovnávání úrokových sazeb.**